

100/1

REKTORI MEGNYITÓ BESZÉD

A DEBRECENI M. KIR. TUDOMÁNYEGYETEM
KÖZGYŰLÉSÉN 1914. ÉVI OKTÓBER HÓ 1-ÉN

MONDOTTA

KISS FERENC

E. I. REKTOR.

KIADJA AZ EGYETEM TANÁCSA.

REKTORI MEGNYITÓ BESZÉD

A DEBRECENI M. KIR. TUDOMÁNYEGYETEM
KÖZGYŰLÉSÉN 1914. ÉVI OKTÓBER HÓ 1-ÉN

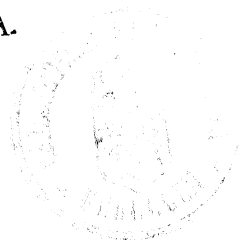
MONDOTTA

KISS FERENC

E. I. REKTOR.

KIADJA AZ EGYETEM TANÁCSA.

E160/1

Tekintetes Egyetemi Közgyűlés!

Az egymásra torlódo események széditő zuhatagában, az egymást rohanva váltó diadal- és rémhírek pörölycsapásai alatt, a hol káprázatos jövőt, hol irtózatot megsemmisülést sejtető idő százfátyolos kapujánál, döbbenet nélkül, meg nem reszkető kézzel, az eleve elvégzés hitének halálnyugalmával vésem be az új egyetem évkönyvének első érclapjára a megnyitó igéket: hiszek a magyar nemzet történelmi hivatásában.

Az idő nem alkalmas hosszas bizonyításokra; a múltat hívom fel hiteles tanúul, a történelmet idézem ide érveivel, a földet szólaltatom meg sirajkaival, az eget hajlítom le vértanú lelkeivel s oda mutatok az ország két ellenkező tájára, hol ezt a hivatást ragyogja bele a jövőbe égő falvak lázas pirossága, csepegteti bele a szomjú földbe küzdő hősök omló vére s tudatosítja bele a lelkekbe a tenger áldozat, mely alatt megremeg e viselt világ s mely előtt megnyílik a fényes mennyboltozat.

Hiszem, hogy nem nekünk végitélet a halálordítás, az ágyúbömbölés, összecsengő acél kettéroppanása: a szent Kháosz ez, melynek hasadó hajnalán

új ég, új föld revelálja magát; a vérkeresztség fel-
séges pillanata, melyben a megváltás, az újjászületés
istení ténye fogantatík.

. . . E vértengerből hintek néhány cseppet az
új egyetem küszöbére, falaira, jövőjére, tanárai, ta-
nulói meghatott lelkére, e cseppekkel szentelem fel ez
intézményt a *nemzeti hivatásérzet* örök templomává.
Láb, mely ide belép, e cseppet megérezze; szem,
amely itt szétnéz, e cseppet megtekintse; lélek, mely
szárnyaít itt bontogatja, e cseppet megizlelje; e vér
legyen a termő és teremtő erő, mely a kisdéd mak-
kot merész sudárba szökkentse, a falakba életet le-
heljen, az ajkakon jós igéket fakasszon, a lelkek felett
Mózes bokraként lobogjon s a magyar nemzet *tör-
ténelmi hivatásának* betöltésére nagy elhatározásokat
biztosítson.

Nem lesznek ez igék itt újak, csak újjászülettek.
Szent tradíciók boltja hajlík itt védőn, értőn, biz-
tatón a beköltözőre; Istenről, hazáról beszél itt a fal
is; az *evangéliom* s a *nemzeti kultúra* egyszerű
köntösű, puritán erkölcsű magiszterei lakták ez ódon
bástyát s szolgálták Istent és a hazát a *nemzeti híva-
tás ápolásának* százados folytonosságában.

Új jövevény, magyar királyi Tudományegyetem!
Nem kell neked itt új utakat törni: előtted a kipróbált,
beigazolt, százszor megáldott út; nem kell neked új
isteneket keresni: a régi Istent, a Krisztus atyját s
magyarok Istenét itt trónon találod; nem kell a tu-

dományt megteremtend : hangyaszorgalommal, becsületes kézzel épített oltáron rég lobog itt a láng ; a türelem, másvélemény tisztelete, lelkiismereti, vizsgálódási, meggyőződésbeli szabadság nem most kopogtat itt a kapukon : egykorúak azok a kollégiummal ; nem kell a homlokzatra sem új díszeket verned : józan vallásosság, jámborerkölc, Isten-, ember- és hazaszeretet patináját rakta le ott századok hü keze.

A múlt bölcsen megalapozza jövődet. Nem lesz nehéz hivatásod betöltése : az utat járd szélesebbre, az Isten félelmét alapozd meg jobban, a kultura tüzét lobbantsd nagyobb lángra, szabadság kultuszát fejleszd mind magasbra s a nemes patinát ne eltüntesse, — aranyozza meg gondos utódságod. Ez a létjogod, ebben fogsz győzni. Az Isten segítsen !

Tekintetes Egyetemi Közgyűlés! Bármilyen szűkszavúságra kényszerítik is a körülmények e mai alkalmat, hálátlanság nélkül nem mulaszthatjuk el, hogy az egyetem működésének legelső órájában meg ne emlékezzünk azokról, kiknek ez új *nemzeti intézmény* lételet köszöni. Első sorban mély hódolattal s alattvalói hűséggel gondolunk dícsőségesen uralkodó királyunkra, *I. Ferencz Józsefre*, kinek kormányzói kegyét, hü magyar népe iránti atyai jóságát hirdeti a *magyar kultura* ez új intézménye, lelkünk szerint kívánván drága életére áldást, küzdő

fegyvereire teljes diadalmat. Hálánk tiszta indulati szállnak a magyar királyi kormány, különösebben *gróf Tisza István* miniszterelnök és *dr. Jankovich Béla* vallás- és közoktatásügyi miniszter urak felé, kiknek legmesszebbmenő jóindulata vitte mielőbbi teljességre ez egyetem már megnyithatásának óhajtott ügyét. Köszönetünket nyilvánítjuk *Debrecen szabad királyi város közönségének*, mely az egyetemhez füződő kulturális s nemzeti nagy érdekeket első pillanatban felismervén, hagyományos s fejlődelmi áldozatával tette lehetővé az öt karú egyetem felállítását; — *a debreceni református egyháznak*, mely tanszéki alapítványával segítette elő az ügyet s főként *a tiszántúli református egyházkerületnek* s a munka, áldozat és siker oroszánrészt hordozó egyházkerületi elnökségnek. E helyen s ez alkalommal kedves tisztünk megállapítani a tényt, hogy *a tiszántúli egyházkerület hozta a legnagyobb áldozatot*, midőn ős főiskolája drága koronáját, az ország első akadémiáját adta fel, ezen az idők végéig szóló önzetlenségével pecsételvén meg a magyar kálvinizmus azon kidomborodó jellemvonását, hogy a hazáért, nemzeti ügyért mindent áldozni öseitől örökölt s híven megőrzött egyetlen dicsékvése. Találjon s bizonyára talál is ez egyházkerület édes jutalmat azon felemelő tudatban, hogy ha a viszonyok miatt református egyetemet nem létesíthetett, *egy új magyar egyetem alakulását ő biztosította.*

Egyetemi polgárok, kedves fiaink! Helyettünk az idők beszélnek hozzátok; a magyar állam tudományegyetemet állított számotokra, hogy a kultúra minden eszközével tölthessétek be a legszebb emberi hivatást: élni a hazáért. Im megnyílnak előttetek a kapuk, üljetek lábainkhoz, amink van, mind nektek adjuk; de ha a haza más mezőre szólít benneteket, elbocsátunk, ott is azt a missziót végzitek, a *magyar nemzet történelmi hivatását* szolgáljátok. Ha ésszel, ha karral, ha verejtékkel, ha vérrel: büszkék vagyunk rátok. Tanáraítok, társaítok egy része ott ontja már véréit a harci mezőkön; bennetek is forr a vágy résztvenni az új Magyarország megépítésében; ha jön a hívó szó, menjete el ti is. Fájó könyvet nem láttok szemünkben, csak büszke csillogást: a mi fiaink vagytok. Isten vezeti sorsunkat; ha vissza-jöttök, karjainkba ölelünk; ha ott maradtok, a lel-künkbe zárunk. Egy nemzet lelke lesz a temetőök, egy nemzet szabadságfája jeltelen sirtok örökzöld emléke. Ti avatjátok fel, a ti ifjú, piros véretek ez egyetemet a *magyar nemzeti hivatás megszentelt templomává*.

Éljen a haza! Éljen a király!

Ezzel mi, a debreceni magyar királyi tudományegyetem ez ideí Rektora s Tanácsa az egyetem 1914—15-ik első tanévét *Isten nevében a haza üdvére* megnyitjuk.

DEBRECENI EGYETEMI KÖNYVTÁR

13245 /1958